

Librarianship and information work worldwide, 1992 : An annual survey / gen. ed. Maurice B. Line ; eds. Graham McKenzie and Ray Prytherch. – London [etc.] : Bowker-Saur, 1993. - XIII, 273 p.

Könyvtári és információs munka világszerte

Az első kiadás kedvező kritikai fogadtatása után másodszor jelent meg e gyűjtemény, egyelőre nagyjából azonos fejezetcímekkel. Az évkönyv többnyire az 1991. évi szakirodalom alapján tekint át a könyvtári munka főbb területeinek helyzetét, új fejleményeit világszerte. Fejezetei: a könyvtári-tájékoztatási munka kontextusa; a szakkönyvtárak; a nemzeti könyvtárak; az állomány; az információk hozzáférhetősége; szolgáltatások; együttműködés; menedzsment; képzés; a köz- és egyetemi könyvtárak. A második kiadás szerkesztői a változó körülményeket tükrözni kívánva, az állandó témák mellé jövőre újak bevezetését is tervezik.

A tanulmányok, beszámolók korábban már megjelent írásokra épülnek, ezt tükrözik a hosszú bibliográfiák; vezetnek a gyűjteményekről és a szakkönyvtárakról szóló cikkek, ezek jegyzéke 14 és 9 oldal. Minden fejezetnek más szakember a

szerzője, s az egyes tanulmányok „nehézségi” foka a szerző beállítottságának és a választott témának megfelelően változik.

Valamennyi szerző a változásokat hangsúlyozza, melyeket létrehozhatnak belső okok, pl. a használók elvárásainak fejlődése, vagy külső, anyagi okok, az egyre zsugorodó költségvetések, melyeknek növekvő tevékenységet kell finanszírozniuk, vagy a fejlődő technológiák kihívása – sőt, még egy-egy intézmény céljainak, feladatainak megkérdőjelezése is: „ez a mi dolgunk?” a tradicionális „hogyan csinálhatnánk legjobban?” helyett. Változást mindeme tényezőknél a kombinációja is okozhat – így egyik legnagyobb feladat azoknak a módszereknek a kialakítása, melyekkel „a jövőt irányíthatjuk”, aminek segítségével befolyásolhatjuk környezetünket, ahelyett, hogy pusztán megnyilvánulásaira reagálunk.

A másik, az írásokból általánosan kiemelkedő tárgy a könyvtárosok számadási kötelezettségének megnövekedett jelentősége. Ebből fakad a minőségirányítás fontossága és a teljesítmény felmérésének szükségessége, ami a könyvtárosoknak jelent kihívást, hiszen a régi szakképzett katalógizálók, osztályozók helyét gépek veszik át, ugyanakkor pl. éppen ezeknek a gépeknek, programoknak a tervezését, használatát kell többek között megtanítani.

A szerkesztőségi kuratórium tagjai (tanácsadói minőségben) ha nem is valamennyi országot, de valamennyi földrészt képviselik (Magyarországot Szántó Péter, az Országos Műszaki Könyvtár igazgatója), a szerzők azonban (egyelőre?) mind angol-amerikai nyelvterületről származnak. A főszerkesztő, Maurice Line (a British Library tudományos részlegének valamikori főigazgatója, több egyetem professzora és számtalan szakkönyv, cikk ismert írója) az „Előszó”-ban fő problémaként panaszolja, hogy igen kevés anyagot kapnak mind a gazdaságilag fejletlen, mind az „exkommunista” világból. „Viszonylag kevés jelenik meg róluk a nyomtatott irodalomban és abból, ami megjelenik, nagyrésze olyan nyelveken, melyek nem széleskörűen ismertek” írja udvariasan. Ezért kénytelenek személyes kapcsolatokra szorítkozni, de „ezekben az államokban nem könnyű olyan könyvtárosokat találni, akik érdekes, naprakész anyaggal tudnának szolgálni”. Nem tudom, velünk kapcsolatban egészen megalapozottnak tekinthető-e ez az állítás, hiszen pl. a Hungarian Library and Information Science Abstracts (HLISA) éppen ilyen cé-

lok szolgálatára született és jól használható lehetne, igaz, számukra talán nem eléggé frissek az ott tömörített cikkek.

Feltehetőleg ez az anyagihiány az oka annak, hogy pl. az információ hozzáférhetőségéről szóló fejezet Amerikát idézi, ahol a Tazánról szóló könyveket kitiltották a könyvtárakból, mert „bűnben élt Jane”-nel - és meg sem említi az ennél sokkal izgalmasabb kultúrcsemegékkel szolgálni képes valamikori „vasfüggöny mögötti” országok cenzúrájának következményeit.

Világméretű beszámolókat írni akkor sem könnyű, ha bő anyag van hozzá, hiszen óriásiak a különbségek a még mindig három világ körülményei, de még a fejlett nyugati országok között is. *Magyarország* egy-egy adattal (1-1 mondat erejéig) szerepel, a nemzeti könyvtárak, szolgáltatások, együttműködés (egy finnugor bibliográfiai projektben), a politikai változások hatása a könyv-

tári és információs munkában, és a könyvtárosképzésben szükséges változásokkal kapcsolatban. A közkönyvtárakról szóló fejezet írója megállapítja, hogy „változnak az idők”: 1988-ban itt járt és ezúttal a brit könyvtárak nagyszerű szolgáltatásai iránti szokásos lelkes érdeklődés helyét a brit kormány „Közkönyvtáraink finanszírozása” c. kiadványa és annak fogadtatásával kapcsolatos kérdések foglalták el...

A könyv nem könnyen olvasható, mert a sok hivatkozás szaggatottá, töredezetté teszi. A szerzők bizonyos fokú alázattal igyekeznek a mások véleményét, felfogását cikkeik segítségével egy közös nyelven tolmácsolni, ezért értéke inkább a felkutatott, összegyűjtött adatok rögzítésében, mint a választott témák olvasmányos kifejtésében rejlik: de hiszen ez is a sorozat célja.

Kovács Mária

VEGYÉK LE AZ ÁFÁT A KÖNYVEKRŐL az Európai Közösség országaiban – ilyen javaslatot fogadott el az Európa-parlament (amely viszont nem törvényhozó, csupán tanácsadó testület). „*Ne adóztasd meg az olvasást*” feliratú plakáttal népszerűsítik a gondolatot; „*Írjon képviselőjének! Írjon hírlapjának!*”

– buzdítja a plakát a gondolat híveit.
(*Library Association Record*, 1993. márc.)

NÉMET OLVASÓTEREM NYÍLIK A POZNANI EGYETEMI KÖNYVTÁRBAN, a Goethe-Institut által ajándékozott 3000 kötetnyi kézikönyvből, újabb szépirodalmi művekből stb. A 3,5 millió kötetes könyvtár állományának majdnem 1/3-a ma is német nyelvű, részben a hajdani Posen német egyetemének örökségéből. – Hasonló gyűjteményt kap a Goethe-Instituttól Lengyelország volt német területeinek két másik nagyvárosa, Szczein és Wroclav is.

(*DBI-Pressespiegel*, 1933. febr.)